

PHÂN ƯU

Quý huynh tử thân mến,

Đại gia đình Viện Đại Học Huế Hải Ngoại nói chung và gia đình YKH Hải Ngoại nói riêng đau buồn nhận tin GS Lê Thanh Minh Châu, Viện Trưởng Viện Đại Học Huế từ 1968 - 1975, thanh thản lìa đời bên cạnh người thân yêu vào ngày hôm qua, tức Chủ Nhật March 3, 2024 tại Rancho Mirage, CA, ở tuổi hạc 94 tuổi.

Ngày Mừng Ba Tết Nhâm Thìn vừa qua, đàn em có gửi email chúc Tết Thầy Cô, đồng thời chia sẻ với Thầy Cô 1 bài viết mới của mình. Nhưng đàn em không nhận được hồi âm - như thường lệ trong những liên lạc trước đây. Chuyện này làm em cũng có phần thắc mắc.

Đàn em nghĩ có nhiều huynh tử trong diễn đàn này có quen biết Thầy Lê Thanh Minh Châu (như anh chị Nguyễn Thượng Vũ, anh chị Võ Tá Hân...) hoặc tình cờ từng gặp đâu đó hay có nghe tiếng. Vì vậy nên đàn em loan báo tin buồn này đến quý vị. Và để hiểu thêm về Thầy Cô Lê Thanh Minh Châu & Tăng Thành Trai, em xin chia sẻ với quý vị bài viết của mình dưới đây, do một đàn em vừa đưa vào Forum YKH Hải Ngoại.

Sau lần đến thăm thầy Cô tại Rancho Mirage, chúng em có mời Thầy Cô đến nhà chúng em ở Mission Viejo tham dự 1 buổi tiệc mừng Thầy Cô tốt đẹp sau cơn Covid, vào giữa tháng 12, 2021 với sự hiện diện của Thầy Cô Võ Đăng Đài và khoảng 50 anh chị em YKHHN. Rồi tháng 5, 2022, Anh chị BS. Võ Văn Cầu, khóa 2 YKH, làm một đại tiệc mừng sức khỏe Thầy Cô Lê Thanh Minh Châu cùng quý Thầy Cô YKH và quý Thầy Cô Viện DH Huế cùng cả 100 ACE YKH, tại nhà hàng Grand Garden. Đó là lần cuối cùng chúng em gặp mặt thầy Cô Lê Thanh Minh Châu. Tuy rằng 2 bên vẫn liên lạc thường xuyên qua đt, texts và emails.

Thân mến, Vĩnh Chánh

Vậy là Thầy đã trở về dưới chân Chúa sau hơn 94 năm vừa phục vụ vừa vui chơi dưới thế.

Xin được mượn bài viết của Bác Sĩ Vĩnh Chánh, nhắc lại hình ảnh một vị Thầy có công lao rất lớn với Viện Đại Học Huế. Với trách nhiệm nặng nề của một Viện Trưởng, Thầy đã hết lòng đào tạo, trưởng dưỡng nhân tài, đặt nền móng, phát triển một cơ cấu giáo dục vững chắc cho Đại Học Huế. Thầy hết lòng xây dựng một đội ngũ giảng dạy đầy phẩm chất, nhằm tạo nên những thế hệ thanh niên đầy trí tuệ và năng lực để xây dựng một Việt Nam của tương lai. Tất cả vì một tình yêu Huế, yêu quê hương.

Vô cùng thương tiếc một nhân cách uyên bác nhưng khiêm cung, nghiêm trang mà hòa nhã.

Thành kính chia buồn với Cô và bửu quyến.

Hồ Đăng Thuận.

THĂM THẦY CÔ VIỆN TRƯỞNG VIỆN ĐẠI HỌC HUẾ

- Anh nè, Thầy Cô Lê Thanh Minh Châu dạo này sức khỏe ra sao??
Lần trước anh nói chuyện với Thầy Cô hồi nào vậy??

- Anh nghĩ khoảng 2 tháng trước, gặp lúc Thầy Cô đang đi thăm con gái đầu ở Salt Lake City.

- Anh lo điện thoại với Thầy xem Thầy Cô đã về lại Palm Spring chưa và khi nào thì tiện cho Thầy Cô để mình đến thăm. Thầy Cô lớn tuổi rồi, mà lại là chỗ thân quen với cả 2 bên gia đình mình, vợ chồng mình nên tìm đến thăm sớm...

- Thừa Thầy, em là Chánh đây Thầy. Lần trước em nói chuyện với Thầy khi Thầy Cô đang ở chơi với cô con gái đầu tại Salt Lake City. Thầy

có cho em biết là khoảng thời gian này Thầy Cô trở về lại Palm Spring. Vậy Thầy Cô trở về lại CA chưa? ...

-Ồ, Dạ Thầy. Thầy Cô nay đã về CA, nhưng không ở nhà riêng tại Palm Spring nữa mà qua ở chung nhà với BS. Khôi, con trai Thầy Cô tại Rancho Mirage. Dạ, em hiểu. Hai thị xã Palm Springs và Rancho Mirage chỉ cách nhau khoảng 10 miles thôi. Có gì thì Thầy text cho em sau cũng được, cho em biết địa chỉ mới và ngày nào Thầy Cô rảnh cho vợ chồng chúng em đến thăm Thầy Cô...

Sáng ngày thứ Tư, 21 tháng 7, 2021, hai chúng tôi rời nhà khoảng 9 giờ sáng, ghé ngang qua Little Saigon mua chút đồ ăn Huế, như bánh bèo, bánh nậm, chả thẻ nóng, và vài món chay... Ngoài mấy món này, bà xã còn tự tay nấu mấy món khác, như cá bông lau kho tộ, tôm rim, dưa cải chua, và có luôn cả cơm mới nấu... dự trù sẽ cùng ăn trưa với Thầy Cô tại nhà nếu Thầy hay Cô không được khỏe để cùng đi ăn trưa bên ngoài.

Sau cả 2 giờ chạy xe, đổi qua 5 xa lộ theo GPS và khi xe chạy ngang qua vùng có cả rừng cối xay gió hai bên đường, chúng tôi biết sắp đến Palm Spring, là nhà cũ Thầy Cô ở trước đây khi tôi chở anh chị Lê Đình Thương đến thăm Thầy Cô vào tháng 3, 2018. Cô là di ruột của bác sĩ Thương. Đồng thời Thầy là God Father của anh Thương. Vui thật.

Khoảng mười phút sau 12 giờ trưa, chúng tôi đến nhà BS. Lê Khôi. Vừa ra khỏi xe, và trong lúc chúng tôi đang bị choáng ngợp bởi sức nóng trên 100 độ, Thầy Minh Châu tươi cười bước ra tận cửa đón chào và mời chúng tôi vào nhà. Vừa vào bên trong, chúng tôi nhìn thấy Cô đang đứng giữa nhà, rạng rỡ chờ và xướng đúng tên của từng chúng tôi, rồi dang tay ôm chàng chúng tôi. Vài phút sau, tôi xin phép ra xe và lần lượt đem vào mấy giỏ, xách và gói. Bấy giờ Thầy Cô mới giới thiệu dâu của Thầy Cô, vợ của BS. Khôi, cùng cháu gái nội út rất xinh đẹp, thanh cảnh với làn da trắng mịn, ít vẽ á đông trên khuôn mặt. Cháu làm việc cho một công ty tại Mỹ sau khi tốt nghiệp Cử Nhân Toán Học từ Harvard và nay được công ty đài thọ gởi đi học tiếp 2 năm chương trình MA tại London School of Business, một trong những trường nổi danh hạng nhất thế giới. Chúng tôi không quên chúc mừng cháu.

Vợ chồng chúng tôi vừa bày mấy món đem theo lên counter, thì cô con dâu đã nói lên một số món Huế bằng tiếng Việt rất chuẩn làm chúng tôi vô cùng thích thú và kinh ngạc. Chúng tôi đã e rằng Thầy Cô lâu nay chắc nhớ cơm Việt Nam nên cẩn thận nấu cơm nóng đem theo. Ai ngờ...Thầy khoe con trai Thầy khéo chọn vợ và cô con dâu đã được mẹ chồng chỉ vẽ cách nấu nhiều thức ăn Việt, như món canh chua, cá kho tộ... Vợ tôi không ngớt lời khen ngợi dâu hiền, và mừng Thầy Cô có phước vì ngày nào cũng được ăn cơm Việt Nam. Thầy Cô nói sẽ dành

thức ăn ngon chúng tôi đem đến để đãi cháu nội tối hôm nay, trước khi cháu lên đường bay qua Luân Đôn vào ngày mai.

Thầy Cô và chúng tôi ngồi nói chuyện thêm mười phút trong nhà trước khi cả 4 người cùng ra ngoài ăn trưa. Ban đầu Thầy sợ Cô mệt nhưng Cô tự nguyện muốn đi cùng cho vui.

Chúng tôi không quên mời Thầy Cô chụp tấm hình kỷ niệm. Nhìn hình, khó có ai đoán được Thầy Cô đã ngoài 90! Quả là một tấm hình đẹp vì ai cũng tươi cười. Nhắc lại lần chụp hình tại ngày trao giải thưởng Viết Về Nước Mỹ của Việt Báo năm 2019 với chúng tôi, Thầy cười nói: “hình này cũng có 2 Minh Châu, như lần trước” – một nhắc nhở bà xã tôi trùng tên với Thầy. Thầy Cô cho chúng tôi biết sức khỏe Thầy Cô rất tốt, dù Thầy nay đã 92 tuổi và Cô đã 94, và đã chích ngừa Covid đầy đủ. Thầy Cô hỏi thăm sức khỏe quý Thầy Cô trong Hội YKH Hải Ngoại, tình hình anh chị em trong Hội, hiện tượng chung của nạn Covid. Tôi cũng có gửi lời vắn an của chị Vương Thị Thúy Nga đến Thầy Cô khi chị biết chúng tôi sẽ đến thăm Thầy Cô. Chị là sinh viên khóa đầu tiên khi viện ĐH Huế thành lập năm 1957 và về sau làm hiệu trưởng trường Nữ Trung Học Quy Nhơn. Thầy gửi lời cảm ơn chị Thúy Nga thường xuyên gửi sách hay cho Thầy Cô đọc.

Ngồi lái xe, Thầy vui, nói chuyện khá nhiều nên cũng phải đôi lần quẹo trái, quẹo phải và u turns mới đến được nhà hàng Ấn Độ quen thuộc dù chỉ cách nhà chừng 2 miles. Trong câu chuyện quanh bàn ăn, tôi nhận thấy Thầy vẫn còn rất sáng suốt, minh mẫn và đi đứng nhanh nhẹn. Riêng Cô đi có hơi chậm một chút và dễ quên chuyện thời xưa. Thật là quá dễ thương khi Cô thường hay nhìn Thầy và hỏi “Châu nè, cái chuyện đó Trai quên rồi, người tên đó là ai vậy? Năm Trai qua Pháp lần đầu là năm nào?... Châu còn nhớ nói cho Trai biết với”. Và Thầy đã luôn đáp ứng bằng những lời giải thích nhắc nhở đầm thắm dịu dàng.

Thầy vô cùng cởi mở, cho phép tôi được tự do “phỏng vấn” Thầy Cô. Thầy và Cô cùng lớn lên từ Huế, từng quen biết nhau hồi còn nhỏ vì... là bà con xa bên phía ngoại với nhau. Thuở trung học Cô học trường Đồng Khánh, Thầy học trường Providence. Do một cơ duyên, Thầy được sang nước Pháp vào năm 1950 trước khi xong Tú Tài, rồi từ Pháp Thầy sang Anh, học tại Cambridge vào năm 1952, khi tình trạng nhu yếu phẩm nói chung tại Âu Châu và riêng tại nước Anh vẫn còn rất thiếu thốn do hậu Thế Chiến Thứ Hai. Thầy tốt nghiệp Bachelor of Arts về Văn Chương Anh năm 1956 và học tiếp chương trình Anh Văn tại thành phố Cambridge. Cô thi đậu xong Tú Tài tại Việt Nam rồi mới sang du học Pháp năm 1951. Cô tốt nghiệp License en Droit năm 1953 cũng với mention très bien tại Aix – Marseille ở vùng Provence miền Nam nước Pháp. Trong cùng năm 1953, Cô hoàn tất chuyên tu tại Academy of International Laws tại La Hague, Hòa Lan, và năm 1956, đậu Doctorat en Droit với mention très bien cũng tại Aix - Marseille. Trong khi chờ Thầy đang học ở nước Anh, trước tiên Cô học một khóa 6 tháng về quản trị ngân hàng tại Paris để chuẩn bị về nước giúp Ông Vũ Quốc Thúc, Giám Đốc đầu tiên của Ngân Hàng Quốc Gia VN (là Banqua de L’Indochine trước đây). Nhưng sau đó Cô đổi ý và xin vào làm phụ tá cho GS. Bùi Xuân Bào, bấy giờ đang giữ chức vụ tùy viên văn hóa cho toà Đại Sứ VNCH tại Paris.

Khi được hỏi về chuyện ai là người tỏ tình trước, Thầy trả lời chính xác là không ai tỏ tình với ai cả vì “tình cảm giữa chúng tôi theo thời gian đã rõ ràng”. Tuy nhiên, Cô tự động cho Thầy biết là Cô từ Pháp qua thăm Thầy và sẽ “đến ở nhà Châu”. Tháng 7, cùng năm 1957 Thầy Cô làm đám cưới tại một nhà thờ Công Giáo tại Cambridge, mà trong những khách tham dự có sự hiện diện của thân phụ của Thầy là Cụ Lê Thanh Cảnh, bấy giờ đang sống tại Pháp, và linh mục Nguyễn Văn Thuận (về sau được phong Hồng Y), bấy giờ đang học thêm tại Vatican. Trong thời gian Vua Bảo Đại làm Quốc Trưởng, Cụ Lê Thanh Cảnh là đại diện cho Ngài để làm việc với các nhóm chính trị trong nước. Sau chia đôi đất nước 1954, văn phòng đại diện dời từ Hà Nội vào Saigon; theo thời gian, sự liên hệ giữa Thủ Tướng Ngô Đình Diệm và Quốc Trưởng Bảo Đại qua Cụ Lê Thanh Cảnh xấu dần, dẫn đến chuyện Cụ Lê Thanh Cảnh phải trốn vào BV. Grall trước khi bị bắt và sau đó được đưa qua pháp sống lưu vong. Câu chuyện hy hữu là ở chỗ, một bên phải lưu vong vì TT. Diệm, một bên là cháu của TT. Diệm, thế nhưng Cụ Lê Thanh Cảnh và cha Nguyễn Văn Thuận ở chung với nhau trong cùng một khách sạn, và cùng đi chơi vui vẻ với nhau trong suốt thời gian ở Anh. Ngoài ra, chuyện làm lễ đám cưới ở nhà thờ Công Giáo ở Anh bắt buộc linh mục phải đọc kinh thánh bằng tiếng Anh. Khi được hỏi, cha Thuận trả lời gọn “no problem”. Đúng vậy, nhưng Cha lại đọc qua cách phát âm hoàn toàn tiếng Pháp một cách ngon lành, chẳng ngại ngùng khiến các khách mời gốc Anh nhìn nhau ngơ ngác.

Một thời gian ngắn sau đám cưới, Thầy "theo" Cô trở về sống tại Paris. Bấy giờ Cô nhận một thư viết tay của linh mục Cao Văn Luận mời Cô, một người con của Huế, đem sự học hỏi chuyên môn của mình truyền dạy cho con em tại Huế trong chức vụ Trưởng Khoa Luật tại Viện Đại Học Huế mà Cha được mời làm Viện Trưởng. Khi tôi hỏi trong thư Cha có nhắc gì đến Thầy không?? Thầy trả lời một cách tự nhiên "Có, nhưng chỉ trong phần cuối của thư thôi: mời anh về dạy Anh Văn". Vốn trước đây vợ chồng Thầy Cô đều quyết định sẽ về lại VN nhưng chỉ chưa biết khi nào, nơi nào, nhưng nay nhận thư mời này, nên Thầy Cô quyết định về Huế sớm. Vậy là vào tháng 9, 1957, Thầy Cô khởi hành hồi hương bằng tàu thủy, như một cách kéo dài tuần trăng mật trước khi về Huế bận rộn dạy ngay sinh viên khóa đầu. Trong cùng một thời gian, có nhiều giáo sư Việt Nam tên tuổi khác, tốt nghiệp tại hải ngoại, Pháp, Bỉ, Hoa Kỳ... cũng lên đường về quê hương, thể theo lời mời của linh mục Cao Văn Luận.

Đây là mốc thời gian vàng son trong lịch sử của Viện Đại Học Huế khi bao nhiêu tinh hoa đổ về Cố Đô, giúp làm nền móng vững chắc xây dựng Đại Học Huế, nhanh chóng đáp ứng tầm quan trọng mở mang nền giáo dục Miền Nam Việt Nam. Đáp ứng đúng chính sách xây dựng Miền Nam VN bằng cách xây dựng giáo dục, mở mang văn hóa – mà Viện Đại Học Huế là một hình ảnh minh chứng như một tuyến đầu vì chỉ nằm cách sông Bến Hải chia cách đôi miền không đầy 100 cây số - trong khi phía CS Miền Bắc luôn chủ trương xâm lăng và bành trướng bằng sức mạnh của vũ khí. Điều đáng nhấn mạnh là Viện Đại Học Huế được thành lập hoàn toàn do người Việt Nam, đồng thời là đại học công đầu tiên tại Miền Nam Việt Nam sử dụng ngôn ngữ tiếng Việt trong các chương trình giáo khoa. Trong sự hình thành nền móng của Viện Đại Học Huế, bên cạnh linh mục Cao Văn Luận, GS. Lê Thanh Minh Châu nhắc nhở và khen ngợi GS. Nguyễn Văn Hai, không những là một nhân vật tiếng tăm trong ngành giáo dục tại Miền Trung VN nói chung và Huế nói riêng mà đồng thời GS. Hai có nhiều uy tín trong nhóm nhân sĩ Huế ủng hộ và đẩy mạnh sự thành lập một đại học tại Huế. Thầy Minh Châu còn cho biết trong thời gian GS. Nguyễn Văn Hai giữ chức vụ Khoa Trưởng Đại Học Khoa Học Huế kiêm Phó Viện Trưởng đặc trách phát triển, sau một chuyến khảo sát các đại học Mỹ năm 1968, chính GS. Hai là người phát họa, thúc đẩy và xây dựng thêm 3 môn mới nằm trong Đại Học Khoa Học. Đó là môn Tạo Tác Thủy Lợi với Kỹ Sư Bùi Hữu Lâm làm trưởng bộ môn, Thống Kê Nhân Khẩu do Tiến Sĩ Bùi Đặng Hà Đoán (Pháp) làm trưởng môn và Môn Sinh Hóa Ứng Dụng với Tiến Sĩ Bùi Thế Phiệt (Mỹ) làm trưởng bộ môn.

Bên cạnh Thầy Cô Lê Thanh Minh Châu (Anh) và Tăng Thành Trai (Pháp), còn có quý Giáo Sư Lê Văn (Pháp) và phu nhân Lê Thị Bảo Xuyên (Pháp), Nguyễn Quới (Bỉ), Lê Văn Diệm (Hoa Kỳ), BS. Lê Văn Điềm (Pháp), Lê Khắc Phò (Pháp), Trần Văn Tấn (Pháp), Trần Nhật Tân (Pháp), Nguyễn Văn Trường (Pháp), Nguyễn Hữu Trí (Pháp), Nguyễn

Văn Trung (Bỉ), Huỳnh Đình Tế (Pháp), Lê Tuyên (Pháp), Nguyễn Đình Hoan (Pháp) và phu nhân Trần Thị Như Quê (Pháp), Lâm Ngọc Huynh (Pháp) và phu nhân Trương Tuyết Anh (Pháp), cùng với nhiều giáo sư cơ hữu tên tuổi trong nước như quý GS. Lê Hữu Mục, linh mục Nguyễn Văn Thích, linh mục Nguyễn Phương, linh mục Georges Lefas, Trần Quang Ngọc, Bùi Nam, Nguyễn Hữu Thứ, Nguyễn Toại, Lê Khắc Quyến, Lê Bá Vận, Lê Văn Bách, Nguyễn Văn Đệ, Nguyễn Văn Tụ, Nguyễn Văn Vĩnh... và các giáo sư thỉnh giảng khác như quý GS: Đặng Đình Áng, Âu Ngọc Hồ, Phạm Hoàng Hộ, Nguyễn Chánh, Bùi Hòe Thực, Trương Văn Chình, Lê Tài Triển, Trương Bửu Lâm, Nguyễn Quang Thuận, Thái Công Tụng, linh mục Thanh Lăng, linh mục Trần Thái Đình, linh mục Lê Văn Lý, Frère Ferdinand Toán....

Đúng 2 năm sau, qua nghị định số 310/GD VNCH, ký ngày 21 tháng 8, 1959, Đại Học Y Khoa được chính thức thành lập tại Huế, đạt thêm một bước tiến quan trọng cho Viện ĐH Huế. Cùng với sự hỗ trợ của phái bộ Đức đến từ Đại Học Y Khoa Freiburg, cầm đầu bởi GS. Tiến Sĩ YK Gunther Krainick, và sự bổ nhiệm GS. YK Lê Tấn Vĩnh (Agrégé/ Pháp) làm khoa trưởng qua sự vụ lệnh số 1273 / GD VNCH, ký ngày 18 tháng 11, 1960, trường Đại Học YK Huế chính thức khai mạc năm thứ Nhất vào tháng 8, 1961, sau khi nghị định số 1091 / GD được ký ngày 10 tháng 8, 1961.

Với sự trưởng thành không ngừng của Viện Đại Học Huế và sự đòi hỏi nâng cao trình độ giáo dục theo thời gian, rất nhiều các giáo sư cơ hữu của Viện được gởi qua lại ngoại quốc để bổ túc hay hoàn tất chương trình tiến sĩ. Tháng 9, 1962, cả Thầy Minh Châu và Cô Thành Trai qua học tại ĐH Chicago, Thầy theo học chương trình Ph. D về English Literature, còn Cô theo chương trình Ph.D về Political Science. Sau khi tốt nghiệp Ph.D, cả 2 người cùng về lại nước vào tháng 9, 1967. Trong cùng thời điểm, Viện ĐH Huế chọn những sinh viên tốt nghiệp xuất sắc từ các khóa đầu để gởi đi tu nghiệp tại ngoại quốc, như các Thầy Ngô Đồng, Võ Văn Thơ, Nguyễn Đức Kiên...

Hình phái đoàn linh mục Cao Văn Luận và GS. Lê Thanh Minh Châu viếng thăm các nhà Giáo Dục Hoa Kỳ tại East Lansing State University, Michigan, năm 1958, qua lời mời của Hội American Friends of Vietnam

Những thế hệ sinh viên được đào tạo và tốt nghiệp từ Viện Đại Học Huế là những sứ giả chính thức tung cánh bay đi muôn hướng, đem theo sự học hỏi của mình dạy dỗ cho bao thế hệ nối tiếp. Họ là những giáo chức, những học giả, thi sĩ, văn sĩ, công nhân viên chính phủ, nhà tham khảo nghiên cứu, quân nhân, luật sư, bác sĩ, kỹ sư... Nhờ sự giảng dạy hết mình hết lòng từ các thầy cô mình, họ trở thành những thành phần trí thức hữu dụng góp phần không nhỏ vào công cuộc xây dựng đất nước Việt Nam. Và dù trong hoàn cảnh về sau phải rải rác khắp năm châu, hầu hết họ đã minh chứng có một tiềm năng tri thức vượt bực, một cá tính hiếu học, một tinh thần bất khuất và một khả năng thành công tại xứ người, không những trong chuyên môn mà cả trong rao giảng văn hóa truyền thống về bác ái, tự do và công bằng – lòng trắc ẩn, độ lượng, chia sẻ - là những căn bản nhân tâm mà họ đã được thấm nhuần sau những năm học tại Đại Học Huế.

Nói về phần đào tạo hữu hiệu của Viện ĐH Huế, Thầy Minh Châu đơn cử trường hợp của anh Hoàng Mộng Phước. Anh Phước học ngành Tạo Tác của ĐH Khoa Học Huế được 2 năm thì mất nước. Sau 1975, tất cả sinh viên Tạo Tác của các khóa 4 và 5 tại Đại Học Khoa Học Huế được chuyển vào trường Bách Khoa Phú Thọ Saigon học tiếp - Ngoại trừ 4 sinh viên trong đó có anh Phước - vì chính quyền mới nghi ngờ anh có thái độ chống CS. Năm 1991, vợ chồng anh Phước được anh chị tại Mỹ bảo lãnh qua Florida. Với sự cố gắng vượt bực, chỉ trong 4 năm, anh Phước tốt nghiệp ĐH Florida State University với văn bằng BS và MA về Civil Engineering. Anh làm việc trên 20 năm cho quận hạt Sarasota, Florida, với chức vụ trước khi về hưu là Principal Engineering Specialist. Trong dịp gặp và trò chuyện với Thầy Lê Thanh Minh Châu, anh Phước cho Thầy biết sở dĩ anh học nhanh được như vậy là “nhờ những kiến thức anh từng được dạy trong 2 năm tại ĐH Huế”.

Giáo Sư Lê Thanh Minh Châu và anh Hoàng Mộng Phước, cựu sinh viên Tạo Tác, Đại Học Khoa Học, Huế - Hình chụp tại San Diego, tháng 7, 2019.

Trở về nước năm 1967, GS. Minh Châu tiếp tục giảng dạy tại Văn Khoa và Sư Phạm tại ĐH Huế. Vào năm 1968, GS. được giao trách nhiệm làm Viện Trưởng Viện Đại Học Huế, đánh dấu cho một giai đoạn khởi sắc cho Viện Đại Học Huế, nhất là sau khi sinh viên y khoa di chuyển trở lại Huế sau 2 năm học tạm ở Saigon vì biến cố Mậu Thân. Đội ngũ nhân viên giảng huấn có phần trẻ hơn nhưng đầy khả năng và nhiệt tình, tinh thần hiếu học và đoàn kết hơn bao giờ hết của tập thể sinh viên, đồng thời văn phòng sinh viên vụ hoạt động hữu hiệu, giúp sinh viên vui chơi lành mạnh và nối kết tình thân liên khoa, tất cả đã giúp góp phần cho sự vươn mạnh và thành công của Viện, thổi một nguồn gió mới đầy hứng khởi vào tất cả các phân khoa thuộc Viện ĐH Huế. Điều này chứng minh được Viện Đại Học Huế đã thoát qua được những khó khăn do cuộc chiến Mùa Hè Đỏ Lửa 1972 khi mà đa số dân thị xã Huế phải di tản và Viện ĐH Huế tạm thời dời vào Đà Nẵng, vì Viện đã dựng được niềm tin vững mạnh khiến ban giảng huấn cùng các sinh viên nhanh chóng trở về lại Huế, vào lại các giảng đường và năm học không bị mất.

Trong cùng thời điểm trở về lại nước năm 1967, Cô Thành Trai làm GS. thỉnh giảng cho ĐH Luật Huế, ĐH Luật Saigon và cho Khoa Chính Trị Kinh Doanh của Viện Đại Học Đà Lạt, cùng lúc Cô mở một công ty Luật Quốc Tế đầu tiên tại Saigon, mang tên Tăng Thị Thành Trai & Tạ Văn Tài, đồng thời làm cố vấn cho Ủy Ban Phát Triển và Quản Trị Kỹ Nghệ cho chính phủ Miền Nam VN, cho đến ngày mất nước.

Rời Việt Nam cuối tháng 4, 1975, Thầy Cô định cư tại Hoa Kỳ. Thầy nhanh chóng làm việc tại Đại Học Notre Dame qua chức vụ phụ tá cho Vice President phụ trách Graduate Schools. Về phần Cô, dù đã có 2 văn bằng tiến sĩ, một về Luật tại Pháp và một về Political Sciences tại Chicago, nhưng trước khi chính thức dạy tại Notre Dame, Cô lấy thêm một văn bằng tiến sĩ Luật Khoa JD tại Notre Dame vào năm 1977. Trong suốt trên 20 năm dạy tại Notre Dame từ năm 1977, chuyên môn của Cô là Luật Thương Mãi Quốc Tế (International Commercial Law) – mà Cô

Thành Trai là người thành lập, biên soạn và mở dạy môn này đầu tiên tại Notre Dame. Cô đồng thời là tác giả của nhiều sách, báo chí và tư liệu chuyên đề về Commercial Law, International Law, Consumer Law, International Business Transaction và Immigration Law. Hiện tại Cô Lê Tăng Thành Trai là một Professor Emeritus ĐH Luật Khoa của Notre Dame University. Để kết luận, tôi thưa với Thầy Cô: trường Providence phải hãnh diện khi có một cựu học trò Lê Thanh Minh Châu trở về Huế làm Viện Trưởng Viện ĐH Huế, và trường Đồng Khánh càng hãnh diện hơn khi người cựu học sinh Tăng Thành Trai có đến 3 văn bằng Tiến Sĩ.

Đổi qua đề tài thân mật hơn về chuyện quen biết giữa Thầy và Cô với Nhạc Phụ tôi và Măng tôi, Thầy vui vẻ kể từng biết Nhạc Phụ tôi khi học với nhau ở trường Providence, Huế; từng ở trọ chung nhà và chung giường với nhau trong mấy năm liền, rằng Ông Cựu học trên Thầy 4-5 lớp, Ông Cựu giỏi và rất thông minh, ôm từng cuốn sách dày mà học, kể luôn cả cuốn tự điển tiếng Anh. Vì vậy Ông Cựu thi nhảy băng trước một năm, và ra Hà Nội học Luật sau khi đậu Tú Tài 2 Pháp. Kể từ đó Thầy ít gặp Nhạc Phụ tôi cho mãi về sau này.

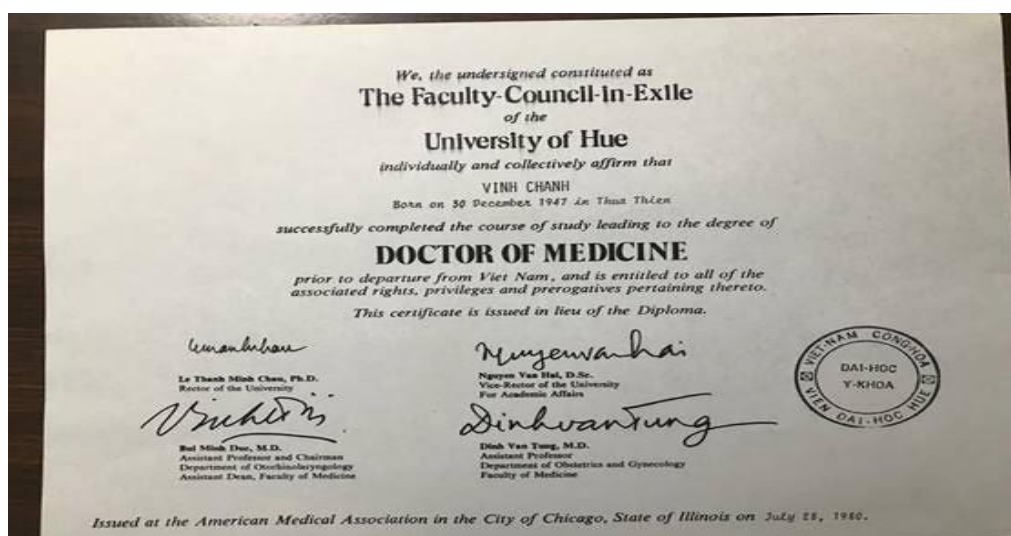
Về bên phía Măng tôi, Thầy hỏi giùm Cô là Mẹ Cô và Măng tôi quen biết ra làm sao, từ khi nào... Tôi thưa tôi không rõ lắm, nhưng có lẽ từ xưa khi học với nhau tại trường Đồng Khánh (Mẹ Cô trên Măng tôi một hai lớp), rồi lúc làm việc với nhau trong trường ĐK. Tôi từng nhìn thấy Mẹ Cô, tức Bà Ngọc Lan, những khi Bà đến chơi với Măng tôi lúc gia đình tôi còn ở Phủ Cam. Năm 1954, khi gia đình Măng tôi dọn vào ở trong khuôn viên trường ĐK, Bà đã ở đấy, trong một căn phòng trên lầu. Và cũng vào khoảng thời gian đó, Bà nhờ Măng tôi làm Vú Đỡ Đầu khi Bà trở lại Công Giáo. Khi nói chuyện với nhau, Bà kêu Măng tôi là Vú, Măng tôi lại kêu Bà là Chị và xưng Em. Thời gian đó tôi cũng nhìn thấy Bà đi lễ Chủ Nhật tại nhà thờ Nhà Nước gần hiệu bánh Chaffangeon. Sau 1975, Măng tôi kể có gặp Bà khá nhiều lần, những khi 2 bà đến thăm nhau, cho đến khi Măng tôi sang định cư tại Mỹ năm 1986. Nhớ lại thuở xưa, Măng tôi thường đem chuyện Cô Trai học giỏi làm gương cho chúng tôi nhìn lên. Măng tôi cho biết thêm tên Thành Trai do Bà Ngọc Lan đặt cho con gái mình là với ý mong ước con mình phải học thật giỏi, phải rất thành đạt, phải thật xuất sắc, hơn cả các đồng đàn ông. Phải chăng vì vậy Cô có đến 3 văn bằng Tiến Sĩ. Và trong lịch sử 150 năm của trường Luật Khoa, ĐH Notre Dame, Cô là người phụ nữ đầu tiên, vừa lại là một phụ nữ gốc Á Châu, được tấn phong Giáo Sư Thật Thụ. Thật đáng nể. Thật đáng ngưỡng mộ. Cho câu trả lời, Cô "tâm sự" trước khi rời Chicago về lại nước năm 1967, Cô cho Thầy biết sẽ mời Mẹ mình sống chung với gia đình Thầy Cô tại Saigon.

Hỏi đến BS. Khôi và gia đình, Thầy Cô rất phấn khởi cho biết BS. Khôi vẫn làm chuyên môn về interventional cardiology tại Eisenhower Medical Center, Rancho Mirage, thỉnh thoảng có về Việt Nam giảng dạy, và tham dự hội thảo chuyên ngành Tim Mạch... Xế chiều hôm nay, BS.

Khôi sẽ mời một toán nhỏ Residents trong chương trình Cardiology BS. Khôi phụ trách hướng dẫn tại BV về nhà mình đãi tiệc, vừa trao đổi kinh nghiệm văn hóa và nghề nghiệp. Có lẽ vì lý do đó mà tôi nhìn thấy người phụ giúp làm sạch sân sau và hồ bơi.

Chúng tôi còn được biết thêm cả gia đình BS. Khôi đều tốt nghiệp Harvard, từ cha, mẹ cho đến 3 con gái. Thật đáng ngưỡng mộ. Sau khi tốt nghiệp 4 năm Harvard, cô trưởng nữ học thêm 3 năm về Master of Fine Arts tại Yale, hiện tại làm director of marketing cho Saint Louis Opera Company. Thứ nữ giữa tốt nghiệp 4 năm Harvard về Biology, nay là một Doctor of Veterinary Medicine tại Fort Collins, Colorado. Út nữ, như đã viết trên, đang theo học 2 năm MA tại trường London School of Business. Thầy Cô sẽ tham dự đám cưới của cô cháu nội thứ hai trong tháng 8 này, tại thành phố Cape Cod / Nantucket của TB. Massachusetts, là nơi mà cha chồng đang là một mục sư danh tiếng. Chúng tôi chung vui với Thầy Cô, đồng thời tỏ lòng khâm phục gia đình BS. Khôi.

Trước khi ra về, tôi không quên nói lời cảm ơn Thầy là một trong những vị Giáo Sư đã nhanh chóng ký tên vào bằng chứng nhận tốt nghiệp Y Khoa cho rất nhiều anh chị em Y Khoa Huế định cư tại Hoa Kỳ và các nơi khác sau 1975.

Bằng chứng tốt nghiệp YK tại VN này rất cần thiết cho hồ sơ xin dự thi lấy lại các bằng YK tương đương tại Hoa Kỳ. Ngoài ra tôi cũng nhắc lại và cảm ơn Thầy đã viết một giấy giới thiệu với những lời viết rất hào phóng và riêng tư về tôi, trên một mẫu giấy có mang con dấu và chức vụ của Thầy tại ĐH Notre Dame. Sự kiện Thầy Cô luôn là khách mời quan trọng tại các Đại Hội Y Khoa Huế Hải Ngoại cho thấy lòng quý mến của anh chị em trong Hội khi được vinh dự đón tiếp Thầy Cô đến chung vui và chia sẻ những vui buồn, những thành tựu của Hội YKH Hải Ngoại. Và trên hết, chúng tôi thán phục sự đơn sơ khiêm tốn của Thầy Cô trong giao tế cũng như trong cuộc sống.

Chúng tôi hứa sẽ gửi Thầy Cô vài tấm hình xưa nhất có thể sau này của Nhạc Phụ tôi theo lời yêu cầu của Thầy, và đến thăm Thầy Cô vào cuối năm. Chúc Thầy Cô giữ sức khỏe tốt cho chuyến đi dự đám cưới của cháu nội thứ hai ở TB Massachusetts.

Tưởng đường về cũng suôn sẻ như chuyến đi, nhưng không ngờ gần cả 4 giờ chúng tôi mới về đến nhà. Bị kẹt xe thì chán, nhưng nhiều xe thì cũng vui vì biết là tình trạng Covid đang khả quan dần. Mỗi thì có mỗi vì bị ngồi lâu trong xe, nhưng cả 2 chúng tôi có được niềm vui chung khi hoàn thành được một chuyến thăm Thầy Cô như từng ước muốn.

Mission Viejo,
Ngày 21 tháng 10, 2021
Vĩnh Chánh
Chanhvinh@cox.net

Những Tấm Hình Bonus.

Xúc động là tấm hình do tôi chụp Thầy Cô, tay trong tay, dẫn nhau đi lang thang tại một trung tâm thương mại chưa mở cửa, khi bên ngoài mưa lai rai. Trong dịp Thầy Cô tham dự Đại Hội YK Huế Hải Ngoại tại Montreal tháng 8, 2018.

Đẹp thay tình là Thầy Trò – Ai tươi ai trẻ hơn ai

Nụ cười tươi ời là tươi khó người có được của Thầy Minh Châu, giữa 2 trò cựu sinh viên YK Huế, Hồ Đăng Thuận và Võ Văn Hạnh, thuộc khóa 14 (1974-1980), trong Đại Hội YKH Hải Ngoại tại Quận Cam, California, năm 2017.

Hình mới nhất của Thầy Cô Lê Thanh Minh Châu, 15 tháng 8, 2021.
Ngồi (từ trái sang phải): Chị Lê Khắc Thanh Túy, Cô Thành Trai, anh Lê Đình Thương.
Đứng (từ trái sang phải): Thầy Minh Châu, dâu và con trai anh chị Thương

-----
Nguồn: tinhandantoc@googlegroups.com

www.vietnamvanhien.org

An Lạc & Tự Chủ

VIỆT NAM VĂN HIẾN

www.vietnamvanhien.info

TỦ SÁCH VĂN HIẾN VỚI HƠN 9800 TÁC PHẨM